

Kopki, sierpień 2017 r.

prof. dr hab. sztuk teatralnych Stanisław Górka
Akademia Teatralna
im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie

Ocena

dorobku artystycznego i naukowego magistra Przemysława Wasilkowskiego
w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk teatralnych

Mgr Przemysław Wasilkowski jest absolwentem Wydziału Aktorskiego Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi. Ukończył studia w 1993 r., zaś tytuł magistra sztuki otrzymał w roku 2000. W latach poprzedzających studia, tj. 1986-88, odbył Dwuletnie Państwowe Studium Kulturalno-Oświatowe i Bibliotekarskie. Wcześniej, w roku akademickim 1985-86, Przemysław Wasilkowski był studentem Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu.

Zaraz po ukończeniu studiów aktorskich nawiązał współpracę z Workcenter of Jerzy Grotowski and Thomas Richards w Pontederze we Włoszech, gdzie studiował w latach 1994-1999. Po powrocie do Polski współpracował z wieloma teatrami w Łodzi, Warszawie, Poznaniu, Katowicach, Kaliszu, Wrocławiu, Paryżu i Turynie jako aktor oraz reżyser.

Od roku 2008 jest zatrudniony w Studium Aktorskim im. Sewruka przy Teatrze im. Stefana Jaracza w Olsztynie jako wykładowca, zaś od roku 2012 jest doktorantem Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi.

Dorobek artystyczny

Od 1999, tj. od momentu uzyskania tytułu magistra, Przemysław Wasilkowski znacząco wzbogacił swój dorobek artystyczny. Zagrał osiemnaście ważnych w jego karierze ról teatralnych: Książd Piotr w "Dziadach cz. III" w reżyserii Macieja Prusa w Teatrze Polskim w Poznaniu (2001), Adrian Leverkühn w „Lamencie Doctorisa Fausti” (2001), Woland w „Mistrzu i Małgorzacie” w reżyserii Andrzeja Marii Marczewskiego, Teatr Nowy w Łodzi (2003), Młody w „Na szczytach rozpaczy” - spektakl autorski Marcina Jarnuszkiewicza, Teatr Nowy w Łodzi (2004), Stanisław August Poniatowski w „Termopilach Polskich” Tadeusza Micińskiego w reżyserii Andrzeja Maria Marczewskiego, Teatr Nowy w Łodzi (2005), Harry Haller w „Zona Tenebrarum”, spektaklu autorskim we własnej reżyserii (2006), Dziennikarz/Nos w „Weselu” Wyspiańskiego w reżyserii Ryszarda Peryta, Teatr Nowy w Łodzi (2006), Humphrey Bogart w „Zagraj to jeszcze raz Sam” Woody’ego Allena w reżyserii Grzegorza Kempinsky’ego, Teatr Śląski w Katowicach (2009), Antoine Artaud w „Artaud. Sobowtór i jego teatr” w reżyserii Pawła Passininiego, Teatr Studio w Warszawie (2011), Klitajmestra/Elektra/Dionizos w „Tragediach Antycznych” w reżyserii Pawła Passininiego, Teatr im. Bogusławskiego w Kaliszu (2012), Mężczyzna w „Mauzer” w reżyserii Theodorosa Terzopoulou, Instytut Jerzego Grotowskiego we Wrocławiu (2012), Pułkownik w „Stanach szoku” Sama Sheparda (spektakl autorski we własnej reżyserii)

Teatr Studyjny w Łodzi (2014), i wreszcie rola Sama w monodramie „Sam” - w spektaklu autorskim doktoranta i w jego adaptacji opartej na tekstach Samuela Becketta, Sarah Kane i Williama Szekspira, zrealizowanym we współpracy z Instytutem Jerzego Grotowskiego we Wrocławiu w 2015 roku.

Kilka znaczących ról było owocem współpracy z twórcami i teatrami europejskimi. Wśród nich warto wymienić udział w opus artystycznym Workcenter Jerzego Grotowskiego zatytułowanym „Akcja”, a prezentowanym w Brazylii (San Paulo, 1996), we Francji (Marsylia, 1996), w Rosji (Moskwa, Teatr Anatolija Wasiljewa, 1996), we Włoszech (Cesena, oraz Bologna, 1995), a także w Polsce (Wrocław, 1997). Inne znaczące role to m.in. Mężczyzna w autorskim spektaklu „Bestia zawsze atakuje ze strachu” Giordano Amato (Zona Castaglia, Turyn, 2004) oraz Joker spektaklu „L’Inquietude des Funambules” w reżyserii Murielle Bechame (Paryż – Bretigny, 2008), a także Ojciec w „Mesjaszu nieskończonym” w reżyserii Monique Stalenis (atelier Monique Stalens, Paryż, 2014).

Przemysław Wasilkowski ma w swoim dorobku artystycznym dziesięć reżyserii. Oto ważniejsze spektakle: „Lament Doctoris Fausti” (według adaptacji „Doktora Fausta” Tomasza Manna), „Zona Tenebrarum” (według adaptacji Wilka Stepowego” Hermanna Hessego), „Giganci z gór” L. Pirandella, „Kres długiego dnia” Samuela Becketta, „Stany szoku” Sama Sheparda, i wreszcie „Sam” - spektakl autorski, Instytut Jerzego Grotowskiego (2015). W dwóch przedstawieniach był twórcą ruchu scenicznego: w „Balladynie” Juliusza Słowackiego w reżyserii Rafała Sabary, Teatr Kochanowskiego w Opolu (1999) oraz w „Termopilah polskich” Tadeusza Micińskiego w reżyserii Andrzeja Marii Marczewskiego, Teatr Nowy w Łodzi (2005).

Swoje spektakle doktorant prezentował na wielu festiwalach zarówno w Polsce, jak i zagranicą. Spektakl „Lament Doctoris Fausti” był przedstawiany na festiwalu Maski w Poznaniu w 2001 r., na Białostockim Festiwalu Teatralnym (2002), na festiwalu WROSTJA we Wrocławiu (2004), a także na Festiwalach Teatralnych w Trydencie, w Pori (Finlandia 2003), w Heraklionie (Grecja 2003) i w Turynie (2003).

Spektakl „Zona Tenebrarum” był prezentowany na festiwalu teatralnym Verso Una Polonia Europea w Turynie (2005) oraz na festiwalu Kontrapunkt w Szczecinie (2006). Natomiast spektakl „SAM” był prezentowany na Festiwalu Teatrów Jednego Aktora „Solo” w Olsztynie (2016), na festiwalu OFTeN W Ostrowie Wielkopolskim (2016), a także na prestiżowym festiwalu SzekspirOff 2016 w Gdańsku (2016).

Na dwóch powyżej wymienionych festiwalach Przemysław Wasilkowski otrzymał nagrodę aktorską oraz nagrodę główną.

Doktorant może również poszczycić się trzema rolami filmowymi. Wcielił się w rolę Ojca w „Niedzielnych igraszkach” w reżyserii Artura Żurawskiego (2001), Włada w „Czamuko” w reżyserii Cesara Puebla (2006) oraz Mateusza w „Pomiędzy” w reżyserii Jose Iglesiasa (2005). Za tę ostatnią rolę otrzymał główną nagrodę aktorską na festiwalu filmowym w Benicassim w Hiszpanii.

Droga aktorska Przemysława Wasilkowskiego jest trudna i niestandardowa. Nie został członkiem zespołu aktorskiego żadnego teatru, nie wybrał też popularnej wśród absolwentów szkół aktorskich błyskotliwej kariery w serialach telewizyjnych. Wybrana przez Doktoranta

ścieżka rozwoju to połączenie rzetelnej pracy nad sobą oraz pracy naukowej, godna podziwu droga artysty-naukowca.

Dwukrotnie, tj. w 1994 i w 1996 roku, był Wasilkowski stypendystą Fundacji Kultury dla polskiego stażysty w Workcenter Jerzego Grotowskiego.

Dwukrotnie był też stypendystą Ministra kultury dla młodych artystów (2004 i 2006 - roczny projekt w dziedzinie upowszechniania kultury), zaś w 2014 roku uzyskał stypendium Ministra Kultury dla artystów teatru (roczny projekt w dziedzinie sztuki teatru).

Przewód doktorski

Do przewodu doktorskiego Przemysław Wasilkowski zgłosił rolę Sama w monodramie pod tym samym tytułem.

Jest to monodram autorski. Przemysław Wasilkowski występuje tu w roli adaptatora, reżysera i inscenizatora, a także odtwórcy głównej roli aktora-wykonawcy. Podstawę literacką stanowią teksty Samuela Becketta „Towarzystwo” oraz Sary Kane „Psychosis 4.48”, oraz najważniejsze monologi Hamleta z tragedii Williama Szekspira. Monodram Wasilkowskiego nie jest opowieścią linearną, która miałaby początek, rozwinięcie i zakończenie. Kluczową rolę w spektaklu odgrywa emocjonalność. Zabieg inscenizacyjny polegający na posiłkowaniu się strzępami monologów jest zasadny i korzystny dla spektaklu. Inszenizator Wasilkowski skorzystał z pomocy współczesnych form teatralnych, takich jak kamera, która umożliwiła transfokację kluczowych fragmentów spektaklu, a także zdynamizowanie akcji.

Zadanie aktorskie, które postawił sam sobie Przemysław Wasilkowski, jest karkołomne. Doceniam głębię psychologiczną prezentowanej przez niego postaci, dostrzegam też łatwość i precyzję aktora w przechodzeniu z jednego stanu emocjonalnego w drugi, graniczącą wręcz z ekwilibrystką. Niestety nie udało się Wasilkowskiemu uniknąć kilku pułapek wykonawczych, na które powinien zwrócić uwagę przy kolejnych prezentacjach tego wartościowego i oryginalnego projektu teatralnego. Są to: problem komunikowania z widzem (szczególnie w przypadku tekstów Samuela Becketta) oraz pojawiająca się kilkakrotnie nadekspresja. Stara maksyma teatralna mówi, że najtrudniej jest reżyserować samego siebie. Wydaje się, że aktor uprawiający sztukę monodramu powinien korzystać z pomocy sprawnego reżysera.

Praca doktorska mgr Przemysława Wasilkowskiego „Per speculum in aenigmate. Proces odzwierciedlania nieznanego Ja w aktorskim akcie wykonawczym, w spektaklu „SAM”” znacznie przekracza zawartość treściową podtytułu. Wnikliwy, drobiazgowy opis pracy nad rolą Sama oraz praca nad inscenizacją wypełnia obszerny rozdział III, w którym doktorant nie tylko przedstawia materiał literacki z twórczości Samuela Becketta, Sary Kane oraz Williama Szekspira inspirujący go do teatralnej wizji, ale również dzieli się swoim bogatym doświadczeniem aktora poszukującego, wynikającym z jego wieloletniej współpracy z Jerzym Grotowskim, inspiracją artystycznymi osiągnięciami Petera Brooka, fascynacją metodami aktorskimi Krystiana Lupy czy wreszcie odkryciami psychologii procesu Arnolda Mindell'a.

Doktorant w oparciu o własne wieloletnie doświadczenia warsztatowe, a także spostrzeżenia i refleksje dokonane podczas pracy nad monodramem „Sam”, przedstawił

swoją autorską metodę „obecności aktora na scenie, obiektywności jego bycia scenicznego” którą nazwał sytuacją dialogiczną. Autor pracuje nad tą metodą od sześciu lat, nie jest więc ona zdefiniowana do końca, jest w stanie nieustannego doskonalenia.

Praca doktorska Przemysława Wasilkowskiego, będąc swoistym studium badawczym, jest pracą warsztatowo uzasadnioną praktycznie, bardzo przydatną dla poszukujących artystów sceny, jak również studentów wydziałów aktorskich oraz pedagogów i praktyków teatralnych. Praca doktorska zasługuje na publikację.

Działalność pedagogiczna Przemysława Wasilkowskiego w Studium Aktorskim imienia Sewruka przy Teatrze im. Stefana Jaracza w Olsztynie trwa nieprzerwanie od 2008 roku (9 lat). Od początku swojej działalności teatralnej prowadzi warsztaty w Polsce w teatrach: Pieśń Kozła we Wrocławiu, ZAR we Wrocławiu, Kana w Szczecinie, a także w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi; oraz zagranicą: dwukrotnie we Włoszech, w Grecji, Finlandii i Austrii. Ma na swoim koncie około czterdziestu kilkudniowych warsztatów.

Od roku 2012 Przemysław Wasilkowski jest doktorantem Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi. Podczas studiów doktoranckich w ramach programu "Młodzi naukowcy" przeprowadził następujące badania naukowe: "Rozwijanie innowacyjnej metody sytuacji dialogicznej w perspektywie zapośredniczenia medialnego" oraz "Laboratorium badania metody wcielenia aktorskiego".

Rèsumè

Indywidualność drogi artystycznej Przemysława Wasilkowskiego, jego determinacja w poszukiwaniach naukowych oraz wola doskonalenia własnych umiejętności budzą uznanie i podziw.

Konkluzja

Znaczące osiągnięcia artystyczne oraz przedstawiona do oceny praca doktorska Przemysława Wasilkowskiego zatytułowana "Per speculum in aenigmate. Proces odzwierciedlania nieznanego Ja w aktorskim akcie wykonawczym spektaklu „SAM”", a także dorobek pedagogiczny i naukowy spełniają wymogi art.13 ust.1 Ustawy z dnia 14 marca 2013 r. o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 Dz.U. z 2005 r. nr 164,po.1365 oraz Dz.U. z 2011 r. nr 84 poz.455).

Z pełnym przekonaniem popieram starania magistra Przemysława Wasilkowskiego o uzyskanie stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuk teatralnych.

prof. dr hab. sztuk teatralnych Stanisław Górka

